

Сердюк Л.М.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЧИ СПРИЯТИМЕ НОВИЙ ВИБОРЧИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН?

Кожному правникові відомо, що правовий акт ухвалюється не заради самого факту його існування в правовій системі, а з метою розв'язання конкретних практичних завдань. Виборчий кодекс України з погляду теорії правового регулювання є юридичним засобом, за допомогою якого має не лише упорядковуватися поведінка учасників виборчого процесу, але й вдосконалюватися сама система нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері здійснення волевиявлення громадян під час формування ними представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування. То ж при підготовці тез цієї доповіді автор поставив за мету оцінити запропоновані Українським Парламентом новели виборчого законодавства, відображені у Виборчому кодексі України, ухваленому Верховною Радою України у другому читанні [1] погляду реалізації громадянами своїх виборчих прав, а також їх гарантування з боку держави.

Задля досягнення визначеної дослідницької мети скористаємось пізнавальними можливостями спеціально-юридичного та герменевтичного методів пізнання, що дозволяють з'ясувати зміст конституційно-правових приписів, закріплених у вищезгаданому кодифікованому акті.

З огляду на предмет дослідження, а також значний обсяг нормативного матеріалу, вміщеного у Виборчому кодексі України, акцентуємо увагу лише на окремих, на нашу думку, найбільш важливих його положеннях, що мають істотний вплив на виборчий процес загалом та поведінку окремих його учасників, зокрема.

Суттєвою у виборчому законодавстві вважаємо зміну самої виборчої системи, за якою проводяться вибори народних депутатів України. Ч. 1 ст. 309 Виборчого кодексу України, яка визначає засади виборів народних депутатів України, передбачено, що вибори депутатів здійснюються на засадах пропорційної системи за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій.

Частина 2 цієї ж статті Кодексу наділяє правом висування кандидатів у депутати громадян України, які мають право голосу. Проте ця можливість реалізується ними не безпосередньо, а через політичні партії.

Результатом таким змін у виборчому законодавстві вже у найближчій

перспективі має стати ліквідація 225 одномандатних виборчих округів, а також втрата потенційними носіями пасивного виборчого права можливості самовисування кандидатом у народні депутати.

Виявом послідовної політики Української держави з утвердження принципу рівності конституційних прав і свобод громадян, а також принципу гендерної рівності є конституційно-правова норма, закріплена в ч. 6 ст. 316 Виборчого кодексу України. Нею, зокрема, передбачено, що при формуванні загальнодержавного та регіональних виборчих списків кандидатів у депутати партія повинна забезпечити присутність у кожній п'ятірці (місцях з першого по п'яте, з шостого по десяте) кожного виборчого списку як чоловіків, так і жінок (не менше двох кандидатів однієї статі).

Значна увага у Виборчому кодексі України приділена і гарантуванню виборчих прав осіб з інвалідністю. Підтвердженням цьому слугує ціла низка закріплених у ньому конституційно-правових норм. Зокрема, згідно з ч. 7 ст. 25 Кодексу виборчі комісії, які забезпечують публічність і відкритість виборчого процесу, здійснюють покладений на них обов'язок з інформування громадян, з використанням, у тому числі, форм та форматів, визначених Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю.

Ст. 37 Кодексу передбачено створення спеціальної виборчої дільниці, що призначена для організації та проведення голосування виборців у місцях їх перебування, що обмежують можливості пересування цих громадян внаслідок особливих умов або спеціального режиму їх перебування у відповідному закладі чи установі. Спеціальна виборча дільниця забезпечує голосування виборців без порушення зазначених умов чи режиму.

Місцями перебування виборців, що обмежують можливості їх пересування і зумовлюють необхідність утворення спеціальних виборчих дільниць, визнано стаціонарні лікувальні заклади та спеціалізовані заклади для постійного або тривалого перебування (будинки-інтернати для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, геріатричний пансіонат, пансіонат для ветеранів війни та праці, оздоровчі та реабілітаційні заклади тощо).

Ч. 6 ст. 217 Кодексу передбачено відмінний від загального порядок голосування виборця, який має інвалідність, у частині опускання до виборчої скриньки заповненого виборчого бюлетеню. Зокрема, виборець, який через інвалідність або стан здоров'я не може самостійно опустити виборчий бюлетень до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це у своїй присутності іншій особі, крім члена виборчої комісії, кандидата, довіреної особи кандидата, уповноваженої особи партії (організації партії), офіційного спостерігача.

Ч. 2 ст. 340 передбачено, що передвиборна агітація, яка проводиться телерадіоорганізаціями, повинна титруватися та/або перекладатися на жестову мову для забезпечення її доступності для осіб з інвалідністю з порушеннями зору та слуху з урахуванням вимог, установлених Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.

На завершення хотілось би висловити сподівання, що Виборчий кодекс України, за умови його промульгації та набрання чинності, має стати ефективним юридичним засобом реалізації Українською державою послідовної політики з утвердження принципу рівності виборчих прав громадян, а також принципу гендерної рівності під час виборчого процесу.

Використані джерела:

1. Виборчий кодекс України від 11.07.2019 р. № 2751-VIII. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56671 (дата звернення: 25.11.2019).

Стрижак І.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри міжнародного
права ННІ права та міжнародного
правових відносин Університету
митної справи та фінансів,*

Копілець В.В.,

*здобувач вищої освіти ННІ права
та міжнародно-правових відносин
Університету митної справи та
фінансів*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ

Згідно з міжнародними принципами права кожна дитина має право на виховання в сім'ї. Пріоритетним є національне усиновлення, але коли усиновлення дитини на батьківщині є неможливим, як альтернатива розглядається – міжнародне усиновлення.

Ефективний захист прав дітей є одним із основних завдань, що стоять перед сучасними державами, адже діти в силу свого психоемоційного розвитку не спроможні захистити себе самостійно, тому держави мають приділяти значну увагу саме захисту прав дитини. Василенко Л.П. наголошує, що діти є найбільш уразливими тоді, коли позбавлені батьківської опіки та піклування, і, вирішуючи питання про їх усиновлення, особливо при міждержавному усиновленні, держави повинні докладати усіх зусиль, аби створити і забезпечити функціонування уніфікованих національних механізмів захисту прав дитини [1, с. 50].

Правове регулювання міжнародного усиновлення здійснюється широкою нормативно-правовою базою, основою якої є Конвенція про права дитини 1989 р. До основних джерел відносять: Гаазьку Конвенцію про захист дітей і співробітництво у галузі міжнародного усиновлення 1993 р., Конвенцію